

विचिनुयात् अन्विष्यात् ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ तैर्द्वारभूतैः तान्द्वारीकृत्यसंदध्यात्बलवद्भिर्द्वैः सहसंधिकुर्यात् ॥ १६ ॥ पूर्वापकारिणः पूर्वदुष्टादिति अपक्वताः पश्चाद्वययानुगृहीतास्ते पूर्वापकारवन्तस्ता
न ॥ १७ ॥ तत्रापि विशेषमाह यदिति ॥ १८ ॥ यात्रायां यदि इच्छास्यात्तर्हि दुर्बलत्वादिना विज्ञातं शत्रुप्रत्येव यात्रा माज्ञापयेदित्युत्तरेण संबंधः यात्रायायाद विज्ञातमिति पाठे दुर्बलं शत्रुमुद्दिश्य तेना विज्ञातं य
थास्यात्तथा यात्रायादितियोजना अनाक्रंदं मित्रहीनं अनंतरं बंधुजनहीनं व्यासक्तं अन्येन युद्धं कुर्वीत प्रमत्तं अनवहितं ॥ १९ ॥ विधानं रक्षणं रक्षणदिसामग्री संपादनं ॥ २० ॥ कर्षयन्वीर्यवन्तं त
त्परः कर्षणपरः ॥ २१ ॥ कर्षणमेवाह राष्ट्रं चेति कारयेत् श्रुत्यादिद्वारा ॥ २२ ॥ २३ ॥ बलिनो राष्ट्रं कर्षणं दुर्बलस्ततः सांत्वेनार्थं यत् यावत् राष्ट्रं शत्रुकृयात्तेन तुष्येत् भवद्भिर्मत्तो वार्षिकः करो न पाहो मया च भवतां

एवं विचिनुयाद्राजा परचारं विचक्षणः ॥ चारे हि विदिते पूर्वहितं भवति पांडव ॥ १३ ॥ यदा तु हीनं नृपतिं विद्यादात्मानमात्मना ॥ अमात्यैः सह संमंथ्य कुर्यात्संधिं
बलीयसा ॥ १४ ॥ अज्ञायमाने हीनत्वे संधिं कुर्यात्परेण वै ॥ लिप्सुर्वाकं चिदेवार्थत्वरमाणो विचक्षणः ॥ १५ ॥ गुणवंतो महोत्साहा धर्मज्ञाः साधवश्च ये ॥ संदधी
त नृपस्तैश्च राष्ट्रधर्मेण पालयन् ॥ १६ ॥ उच्छिद्यमानमात्मानं ज्ञात्वा राजा महामतिः ॥ पूर्वापकारिणो हन्याहो कद्विष्टाश्च सर्वशः ॥ १७ ॥ यो नोपकर्तुं शक्नोति ना
पकर्तुं महीपतिः ॥ न शक्यरूपश्चोद्धर्तुं मुपेक्ष्य स्तादृशो भवेत् ॥ १८ ॥ यात्रायां यदि विज्ञातमना क्रंदमनंतरं ॥ व्यासक्तं च प्रमत्तं च दुर्बलं च विचक्षणः ॥ १९ ॥ या
त्रामाज्ञापयेद्दीरः कल्यः पुष्टबलः सुखी ॥ पूर्वकृत्वा विधानं च यात्रायां नगरे तथा ॥ २० ॥ न च वश्यो भवेदस्य नृपो यश्चातिवीर्यवान् ॥ हीनश्च बलवीर्याभ्यां कर्षयं
स्तत्परो वसेत् ॥ २१ ॥ राष्ट्रं च पीडयेत्तस्य शस्त्राग्निविषमूर्छनैः ॥ अमात्यबलभानां च विवादांस्तस्य कारयेत् ॥ २२ ॥ वर्जनीयं सदा युद्धं राज्यकामेनधीमता ॥ उ
पायैस्त्रिभिरादानमर्थस्याहबृहस्पतिः ॥ २३ ॥ सांत्वेन तु प्रदानेन भेदेन च नराधिप ॥ यदर्थं शत्रुकृयात्प्राप्तं तेन तुष्येत्तपंडितः ॥ २४ ॥ आददीत बलिचापि प्रजाभ्यः कु
रुनंदन ॥ सप्तङ्गागमपि प्राज्ञस्तासामेवाभिगमये ॥ २५ ॥ दशधर्मगतेभ्यो यद्दुसुबद्धल्यमेव च ॥ तदाददीत सहस्रापौराणं रक्षणाय वै ॥ २६ ॥ यथा पुत्रास्तथा
पौत्रा द्रष्टव्यास्ते न संशयः ॥ भक्तिश्चैषां न कर्तव्या व्यवहारे प्रदर्शिते ॥ २७ ॥ श्रोतुं चैव न्यसेद्राजा प्राज्ञान्सर्वार्थदर्शिनः ॥ व्यवहारेषु सततं तत्राज्यं प्रतिष्ठितं ॥ २८ ॥

राष्ट्रं नोपहंतव्यमिति सांत्वं मक्षपामद्वयदेयतेनाहं शमिष्ये इत्युक्त्या अर्थप्रदानं भेदेन राजा मात्यान् भेदयित्वा राज्ञः स्वोपरि प्रयाणस्य विघ्नादिकं वा कर्तव्यमित्यादिना क्षीणः प्रबलेन सह वैरं चेत्संभ्रामं विना एव मु
पायत्रयेण स्वार्थसाधयेदित्यर्थः ॥ २४ ॥ प्रजाभ्यः स्वाभ्यः ॥ २५ ॥ दशधर्मगताः मत्तो न्मत्तादयस्तेभ्यो दंढेभ्यो यद्दुसुभासंततौ राणां रक्षणाय भवति अदंढितास्ते पुरं बाधेरन्ति भावः ॥ २६ ॥ भक्तिः
स्वीयत्वेन स्नेहः एषामुपरि ॥ २७ ॥ व्यवहारेषु अर्थिष्यार्थिवाक्यविचारेषु विषयेषु राजा प्राज्ञान् पंडितान्यसेत् ॥ २८ ॥